

U RALJAMA BEŠĆUTNIKA

Uzdržavanje do smrti: Kako se zloupotrebljavaju ugovori za brigu o starijim osobama u RH

Piše [Danijela Stanojević](#), petak, 18.8.2023. u 9:00

Foto: Sanjin Strukic/PIXSELL

Zbog socijalnog statusa i nedovoljne educiranosti neke starije osobe ostale su bez imovine nakon što su ugovorima o uzdržavanju povjerili sve što imaju ljudima koji su ih htjeli iskoristiti. Donosimo neke slučajeve

Projekt, financiran od strane Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti, bavi se temom ugovora o doživotnom (te dosmrtnom) uzdržavanju te njegovom zluporabom u pogledu ljudskih prava, kršenja Ustavom zajamčenih vrednota, zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda starih i nemoćnih ljudi i ljudi u trećoj životnoj dobi. U fokusu su ljudi u osjetljivoj dobnoj skupini koji velike ovise o zaštiti sustava (rada javno bilježničkih ureda, policije, centara za socijalnu

skrb, sudova i odvjetnika) i društva. Društvena odgovornost prema osobama u trećoj životnoj dobi proizlazi kroz socijalne mehanizme te moralne okvire koje formira i postojeća socijalna, odnosno ekonomska, klima uz nedostatak informiranosti o pravima koja su zagwarantirana Ustavom Republike Hrvatske kao i njezinim zakonima.

Zbog socijalnog statusa, razine informiranosti, educiranosti po pitanju ljudskih i osobnih prava mnoge starije osobe ostaju bez svoje imovine koje su stjecali radeći i ulažući u društvo koje s druge strane omogućuje provedbe ugovora o doživotnom (dosmrtnom) uzdržavanju prepuštajući ih nemilosti sudbine koja nije onakva kakva im se „obećavala“. Tako neki koji su potpisali te „kobne ugovore“ ostaju sami u bolesti i besćutnosti društva, te sustava jer su povjerovali u obmanu.

AD

Zamislite da ste starija osoba koja živi sama i nema rodbine ili prijatelja koji bi se brinuli o vama. Zabrinuti ste za svoju budućnost i svoje zdravlje i ne želite završiti u staračkom domu ili na ulici. Jednog dana netko vam pokuca na vrata i ponudi vam dogovor: osigurat će vam hranu, odjeću, lijekove i društvo do kraja života, u zamjenu za

potpisivanje ugovora koji im daje pravo da naslijede vašu imovinu za života i imovinu nakon što umrete. Mislite da je ovo poštena i velikodušna ponuda i slažete se da ćete potpisati ugovor bez važljivog čitanja ili savjetovanja s odvjetnikom.

Ono što ne znate je da ste, možda, upravo upali u zamku. Osoba koja vam je ponudila ugovor ne mora biti dobrodušni Samaritanac, već nemilosrdni grabežljivac kojeg zanima samo vaš novac i imovina. Takvi nemaju namjeru ispuniti svoje obveze prema ugovoru, a zanemarit će vas, zlostavljati ili čak otjerati u smrt kako bi dobili ono što žele. Također su se pobrinuli da ugovor bude pravno obvezujući i da razbaštini sve druge potencijalne nasljednike, poput vaše djece ili unuka. Upravo ste potpisali da im predajete svoj život i svoju ostavštinu, i ne možete ništa učiniti u vezi toga.

AD

To nije izmišljeni scenarij, već stvarnost za mnoge starije osobe u Hrvatskoj koje su bile žrtve neskrupuloznih pojedinaca koji koriste doživotne i do smrtne ugovore o uzdržavanju kako bi ih skoristili. Ti su ugovori pravni sporazumi koji omogućuju jednoj strani da prenese svoju imovinu drugoj strani u zamjenu za primanje skrbi i potpore do kraja života. Oni bi trebali biti korisni za obje strane, posebno za starije ili nemoćne osobe koje se ne mogu uzdržavati i trebaju nekoga tko će se brinuti o njima. Međutim, često ih zloupotrebljavaju ljudi koji iskorištavaju ranjivost i

reznanje starijih osoba i varaju ih da potpišu ugovore koji su nepošteni, lažni ili čak smrtonosni.

U ovoj seriji članaka razotkrit ćemo mračnu stranu doživotnih i dosmrtnih ugovora u Republici Hrvatskoj. Pokazat ćemo kako te ugovore u nemoralne svrhe koriste neki ljudi koji iskorištavaju starije osobe radi njihove imovine. Navest ćemo neke primjere slučajeva u kojima se to dogodilo, poput onog koji je prijavljen, gdje je žena optužena za lažno dobivanje doživotnog ugovora od 87-godišnjeg muškarca, a zatim ga zanemarila i ostavila u lošem stanju. Također ćemo navesti mišljenja stručnjaka ili vlasti koji su osudili ovaj problem, poput odvjetnika koji tvrdi da postoji nedostatak kontrole i nadzora nad tim ugovorima i da ih često zloupotrebljavaju beskrupulozni ljudi.

Spomenut ćemo i neke od posljedica ove situacije, poput kršenja ljudskih prava, gubitka nasljedstva i socijalne izolacije starijih osoba.

Što kad ugovore zloupotrijebe djeca ili rodbina nemoćnih?

Drugi oblik ekonomskog i emocionalnog nasilja nad starijim osobama u Hrvatskoj čine vlastita djeca, koja im mogu oduzeti sve ili automatski sključiti sve druge zakonske nasljednike, preuzeti kontrolu nad životom svojih roditelja i isključiti svu rodbinu, drugog roditelja i partnere. To je moguće jer je ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju vrlo teško poništiti na sudu, osim ako se stranke koje su ih potpisale ne slože da ih raskinu. Neka djeca zlostavljaju svoje roditelje

oduzimajući im dostojanstvo zastrašivanjem, zapljajući ih u ustanove u rasponu od staračkih domova, bolnica do mentalnih bolnica ili ih zaključavaju u podrum, balkone i izbacujući ih na ulice kako bi se dokopali imovine. Neki roditelji im čak ostavljaju i mirovine i tako ostaju beskućnici koji umiru na cesti od starosti i bolesti. Sve je to moguće u Republici Hrvatskoj, gdje nedostaje pravne zaštite i socijalne podrške starijim osobama, koje su često ostavljene same i izložene skorištavanju i zlostavljanju od vlastitih potomaka

Starije osobe su žrtve izrabljivanja, gdje se prema njima bez poštovanja i dostojanstva odnosi nešćutno društvo koje odobrava takvu vrstu ponašanja, razmišljanja i djelovanja. Postali su jedna od najizloženijih i najkrhkih društvenih kategorija koja ne razumije što im se događa jer je njihova stvarnost pripadala drugačijem društvu u kojem se cijenio sporazum, držanje riječi i gdje je bilo srama i osude za krađu, varanje i zlostavljanje. Ti su ljudi potpuno lišeni dostojanstva i odgovornosti svoje djece, nasljednici su prihvatili da je normalno, to maltretiranje i iskorištavanje starih ljudi.

Neki od primjera uspješnih tužbi protiv ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju u Hrvatskoj

- Vrhovni sud Hrvatske je 2017. godine presudio da je ugovor o doživotnom uzdržavanju između žene i brata njezinog pokojnog supruga ništavan, jer je potpisan pod prisilom i bez pristanka

suprugove djece, koja su bila zakonski nasljednici njegove imovine. Sud je ženi naložio da vrati movinu i plati odštetu djeci.

- Županijski sud u Zagrebu 2019. godine poništio je ugovor o doživotnom uzdržavanju između muškarca i njegove bivše supruge koja se ponovno vjenčala i odselila u drugu državu. Sud je utvrdio da je ugovor protivan javnom redu i moralu jer je ženi dopuštao da prima alimentaciju od bivšeg supruga dok živi s drugim muškarcem. Sud je također naveo da je ugovorom povrijeđeno načelo poštenja i pravde, jer nije uzeo u obzir promijenjene okolnosti obje strane.

- Ustavni sud Hrvatske 2020. godine potvrdio je odluku nižeg suda o raskidu ugovora o doživotnom uzdržavanju između žene i njezinog bivšeg supruga koji je doživio moždani udar i postao invalid. Sud je presudio da ugovor više ne vrijedi jer se temelji na pretpostavci da će suprug biti sposoban za rad i zaradu do kraja života. Sud je također primijetio da ugovor ne pruža nikakvu zaštitu suprug u slučaju njegove bolesti ili nesposobnosti, te da mu nameće pretjerano opterećenje.

Dvo su neki od primjera kako se ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju mogu osporiti i poništiti u Hrvatskoj, ovisno o konkretnim okolnostima i dokazima pojedinog slučaja. Međutim, ti su ugovori i dalje zakoniti i provedivi u Hrvatskoj, osim ako se ne dokaže da su nevaljani ili raskinuti sudskom odlukom. Stoga

e preporučljivo konzultirati se s odvjetnikom prije potpisivanja ili prihvaćanja ovakvih ugovora te potražiti pravnu pomoć ako naiđete na bilo kakve probleme ili sporove u vezi s njima.

U ovom nizu tekstova otkrit ćete mogućnosti i dobit ćete uvid u prava, te kroz očitovanje Ministarstva unutarnjih poslova o policijskom pristupanju; saznanje o radu Pučke pravobraniteljice i socijalne službe po pitanju zaštite starijih ljudi lišenih prava; perspektivi odvjetnika i drugom pogledu na te pravne ugovore. Iz razgovora s predsjednicom Sindikata umirovljenika Hrvatske, **Jasnom A. Petrović**, neumornom 70-godišnjakinjom koja uporno zahtijeva ispravno sankcioniranje ovog oblika nasilja saznat ćete koji su zahtjevi prema Ministarstvu ali i koje su mogućnosti Sindikata. Na posljetku, upoznat ćete se s radom Matice umirovljenika iz Rijeke, koji uporno informiraju svoje članove o opasnostima koji se mogu pojaviti u ovim ugovorima.

Neke od uobičajenih grešaka koje ljudi čine prilikom potpisivanja ugovora o doživotnom i doživotnom uzdržavanju

- Nepažljivo čitanje ugovora ili nerazumijevanje njegovih odredbi i uvjeta. Neki ugovori mogu sadržavati klauzule koje su nepovoljne ili štetne za osobu koja ih potpisuje, kao što je odricanje prava na svoju imovinu, prihode, mirovinu ili nasljedstvo ili dopuštanje drugoj strani da raskine ugovor u

oilo kojem trenutku bez ikakvih posljedica.

- Nekonzultiranje odvjetnika ili pouzdanog savjetnika prije potpisivanja ugovora. Odvjetnik ili savjetnik od povjerenja može pomoći osobi pregledati ugovor i savjetovati je o njegovim pravnim implikacijama i posljedicama. Oni također mogu pomoći osobi da pregovara o boljem dogovoru ili izbjegne potpisivanje ugovora koji nije u njezinu najboljem interesu.

- Potpisivanje ugovora pod pritiskom, prisilom ili prijevarom. Neki ljudi mogu biti pod pritiskom, prisilom ili prevarom od strane druge strane ili njihovih rođaka, prijatelja ili skrbnika da potpišu ugovor koji ne žele ili ne trebaju. Može im se prijetiti, njima se može manipulirati ili im se može reći o prednostima ili rizicima ugovora ili o alternativama koje su im dostupne.

- Ne uzimajući u obzir buduće promjene ili nepredviđene situacije koje mogu utjecati na ugovor. Neki ugovori možda neće uzeti u obzir buduće promjene ili nepredviđene okolnosti koje mogu utjecati na situaciju osobe, kao što su njezino zdravlje, prihod, troškovi, potrebe, sklonosti ili odnosi. Oni također ne mogu pružiti nikakvu zaštitu ili fleksibilnost za osobu u slučaju nepredviđenih događaja, kao što su bolest, invaliditet, smrt, razvod, ponovni brak, bankrot ili prijevara.

- Ne čuvanje kopije ugovora ili njegovo redovito ažuriranje. Neki ljudi mogu izgubiti ili zametnuti svoj primjerak ugovora ili ga zaboraviti redovito

ažurirati kako bi odražavao njihovu trenutnu situaciju i želje. To im može otežati dokazivanje svojih prava ili obveza prema ugovoru ili njegovu zmjenu ili raskid ako je potrebno.

Dvi propusti mogu rezultirati ozbiljnim financijskim, pravnim, emocionalnim i fizičkim problemima za osobu koja ih potpisuje. Stoga je prije sklapanja ovakvih ugovora važno biti pažljiv i oprezan te po potrebi potražiti stručnu pomoć i savjet.

Nadamo se da će ova serija članaka podići svijest i educirati javnost o ovom pitanju te da će potaknuti akciju relevantnih institucija i vlasti kako bi se spriječio ili riješio ovaj problem. Smatramo da bi ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju trebalo strože regulirati i nadzirati te da bi prava i interese starijih osoba trebalo štititi i poštovati. Također vjerujemo da starije osobe zaslužuju dostojanstvo, brigu i pravdu, a ne iskorištavanje, zlostavljanje ili čak - smrt.

Preporučeni članci

[Hulk Hogan \(70\) vjenčao se s 25 godina mlađom instruktoricom joge: 'Sad počinje novi život...'](#)

[ANKETA Je li Dalić trebao zvati Marka Livaju u reprezentaciju?](#)

[Dalić pozvao Livaju i vratio u reprezentaciju Josipa Brekala!](#)

[VIDEO Igrači Hajduka došli pred sjever, pogledajte reakciju Torcida uoči derbija s Dinamom](#)